

**UCHWAŁA NR XXXVII/36/2018
RADY POWIATU WAŁBRZYSKIEGO
z dnia 29 maja 2018 roku**

**w sprawie przyjęcia Powiatowego programu pieczy zastępczej
Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2018-2020**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1868 ze zm.) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.) **Rada Powiatu Wałbrzyskiego uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się Powiatowy Program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2018-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

§ 4

Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w budynku Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

**Przewodniczący Rady Powiatu Wałbrzyskiego
Józef Piksa**

Uzasadnienie

Do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Uchwałą nr VI/17/15 Rady Powiatu Wałbrzyskiego z dnia 30 marca 2015 r. przyjęty został do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2015-2017”, którego okres obowiązywania upłynął z dniem 31.12.2017 r., wobec czego zachodzi konieczność przyjęcia nowego dokumentu na kolejny 3 letni okres programowania.

Celem programu jest stworzenie zintegrowanych działań różnych instytucji nakierowanych na rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i przebywające w nich dzieci, ale także na wsparcie rodzin biologicznych i podejmowanie działań umożliwiających powrót dzieci do domu rodzinnego. Program ma charakter poszerzający i uzupełniający istniejące już formy pomocy świadczone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu rodzinom zastępczym oraz usamodzielnianym wychowankom i wychodzi naprzeciw ich potrzebom.

Mając powyższe na względzie podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik do Uchwały Nr XXXVII/36//2018
Rady Powiatu Wałbrzyskiego
z dnia 29.05.2018 r.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2018-2020

**OPRACOWANY PRZEZ ZESPÓŁ PRACOWNIKÓW
POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W WAŁBRZYCHU**

WAŁBRZYCH 2018

Spis treści

WSTĘP.....	6
I.SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	6
II.ZADANIA SAMORZĄDU W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	9
1.Zadania samorządu gminy.....	9
2.Zadania samorządu powiatu.....	9
2.1 Zadania Centrum jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.....	10
2.3 Rodzinna piecza zastępcza.....	12
2.4 Instytucjonalna piecza zastępcza.....	13
2.5 Formy wsparcia pełnoletniego wychowanka.....	16
2.6 Warunki przyznawania pomocy.....	17
III.ANALIZA SWOT – MOCNE I SŁABE STRONY SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.	19
IV.CEL GŁÓWNY PROGRAMU.....	20
V.COROCZNY LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO.....	24
VI.ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	25
.....	25
VII.BENEFICJENCI PROGRAMU.....	25
VIII.REALIZATORZY PROGRAMU.....	25
IX.MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	25

WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 697. ze zm.) reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej.

Zgodnie z preambułą ustawy, celem podstawowym jest:

1. dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troska o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz ochrona ich praw i wolności,
2. dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

I. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Organizatorem pieczy zastępczej w Powiecie Wałbrzyskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu (zwane dalej Centrum). Jest jednostką organizacyjną wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej, podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu Wałbrzyskiego. Działa na podstawie statutu zatwierdzonego przez Radę Powiatu Wałbrzyskiego.

Powiat Wałbrzyski został utworzony w 1999 roku, jego powierzchnia liczy 430,22 km², a liczba mieszkańców to 56 848 (wg stanu na 30.06.2016r.). W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Boguszów-Gorce, Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój
- gminy miejsko-wiejskie: Głuszycza, Mieroszów
- gminy wiejskie: Czarny Bór, Stare Bogaczowice, Walim
- miasta: Boguszów-Gorce, Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój, Głuszycza, Mieroszów.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu realizuje zadania polityki społecznej przypisane m.in. ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje dwie formy sprawowania pieczy zastępczej, a mianowicie formę rodzinną i instytucjonalną.

1. **Rodzinna piecza zastępcza** to pojęcie, które swoim zakresem obejmuje następujące rodzaje rodzin zastępczych: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe oraz rodziny zastępcze zawodowe. W ramach grupy rodzin zastępczych zawodowych można wyodrębnić rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodziny zastępcze specjalistyczne. Obok wymienionych rodzin zastępczych pojęcie rodzinnej pieczy zastępczej obejmuje również rodzinny dom dziecka. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Jednakże osoba, która osiągnęła pełnoletność w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej

nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy:

- **rodzina zastępcza spokrewniona** – to rodzina, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący/będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- **rodzina zastępcza niezawodowa oraz rodzina zastępcza zawodowa** – to rodzina, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- **zawodowa rodzina zastępcza, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – to rodzina, która przyjmuje dziecko na podstawie postanowienia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, albo na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. W tej formie pieczy umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej,
- **zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza**, to rodzina, w której umieszcza się w szczególności dzieci niepełnosprawne i dzieci skierowane na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi,
- **rodzinny dom dziecka** – tworzony jest przez małżonków lub osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, sprawujące opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

2. **Instytucjonalna piecza zastępcza** to system pieczy zastępczej sprawowany w formie całodobowych placówek opiekuńczo –wychowawczych.

Placówka opiekuńczo –wychowawcza:

- **typu rodzinnego** – zapewnia opiekę dzieciom w różnym wieku, w tym dorastającym i usamodzielniającym się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu,
- **typu interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki. Pobyt w placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące, w szczególnych przypadkach może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w pieczy zastępczej,
- **typu socjalizacyjnego** – zapewnia całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi, których powrót do domu nie jest możliwy,
- **typu specjalistycznego – terapeutycznego** – zapewnia opiekę nad dziećmi o indywidualnych potrzebach w tym: legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Ustawa w sposób kompleksowy reguluje zagadnienia pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz określa konsekwencje udzielanej pomocy poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje na obowiązek opracowania przez powiat 3 letniego programu rozwoju pieczy zastępczej. Powiat Wałbrzyski Uchwałą Rady Powiatu Wałbrzyskiego

Nr VI/17/15 z dnia 30 marca 2015 r., przyjął Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017, który realizowany był przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, jako Organizatora Pieczy Zastępczej.

W związku z zakończonym okresem obowiązywania w/w Programu, należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń uwzględnia m.in. organizowanie opieki i wychowania w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

Niniejszy dokument został opracowany przez zespół pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu.

Obowiązujące przepisy prawne przewidują rozwiązania pozwalające na umieszczenie poza rodziną dziecka wymagającego szczególnej pomocy. Działania w tym kierunku można uruchomić na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego, który decyduje o umieszczeniu dziecka w:

- rodzinnej pieczy zastępczej albo
- instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W przypadku natomiast pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie małoletniego w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta niezwłocznie zawiadamia sąd.

Dzieci w pieczy zastępczej umieszczane są na skutek sieroctwa, półsieroctwa, uzależnienia rodziców, w tym od alkoholu, narkotyków, na skutek przemocy, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców, ubóstwa, bezrobocia, nieodpowiednich warunków mieszkaniowych, pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców.

Nadużywanie alkoholu przez rodziców wymieniane są na pierwszym miejscu, jako przyczyna odejścia dzieci z domu. Następną dysfunkcją rodziny powodującą umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz przemoc. Niemal wszystkie dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodzą z rodzin żyjących w ubóstwie. W związku z tym ubóstwo należy uznać za przyczynę współtowarzyszącą większość problemów rodziny, powodujących jej opuszczenie przez dziecko.

Łańcuchowo zjawiska te wiążą się z takimi problemami jak: długotrwałe bezrobocie, „uzależnienie instytucjonalne” od świadczeń wypłacanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej, bierność na rynku pracy, roszczeniowa postawa rodziców wobec OPS jak również władz gmin oraz szkoły, do której dziecko uczęszcza.

W placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywają także dzieci rodziców, którzy ze względu na stan zdrowia (często jest to choroba psychiczna) nie mogą osobiście sprawować opieki nad dzieckiem. Jako nowy problem pojawia się „porzucenie” dzieci przez rodziców wyjeżdżających do pracy za granicę.

Znamienne jest, że problemy rodziny związane z wypełnianiem przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczej pojawiają się dopiero, gdy dziecko rozpoczyna naukę w szkole. Wtedy jednak najczęściej zachodzi już konieczność odizolowania dziecka od rodziny.

Charakterystyczne też jest, że dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcjami na ogół nie są objęte wychowaniem przedszkolnym. W tej sytuacji problemy rodziny, narastające od dawna, nie są zauważane na czas, a rodzina nie otrzymuje skutecznej pomocy.

Podstawy prawne programu:

- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz.526, ze zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 1964 nr 9 poz. 59)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.)
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 -2020
- Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2014 – 2020
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2014 – 2020.

II. ZADANIA SAMORZĄDU W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

1. Zadania samorządu gminy

W ramach działań profilaktycznych w gminie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza następujące priorytety:

- obowiązek opracowywania przez samorządy gmin lokalnych programów wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci,
- konieczność stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla młodych rodzin,
- środowiskowe formy opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmowałby się wyłącznie pracą z rodziną,
- wprowadzenie koordynacji wszystkich instytucji i służb zobowiązanych do wspierania rodziny przez powołanie zespołu interdyscyplinarnego.

2. Zadania samorządu powiatu

Zadaniem własnym powiatu jest organizacja pieczy zastępczej oraz opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Jednostką wyznaczoną przez Powiat Wałbrzyski, jako organizatora instytucjonalnego i rodzinnego systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem, jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu (zwanego dalej Centrum).

Centrum, jako organizator pieczy zastępczej odpowiada za tworzenie i wdrażanie

programów pomocy dziecku i rodzinie, zapewnienie dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w rodzinach zastępczych oraz w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Centrum organizuje również świadczenia na rzecz rodzin zastępczych w formie wynagrodzenia dla osób pełniących funkcję zawodowych rodzin zastępczych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki na dzieckiem i przy pracach gospodarskich. Finansuje również koszty utrzymania dzieci z terenu Powiatu Wałbrzyskiego, umieszczonych w placówkach opiekuńczo –wychowawczych i rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

Ponadto organizuje i prowadzi finansowanie wszystkich świadczeń związanych z usamodzielnianiem się pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze oraz opuszczających inne placówki opiekuńczo-wychowawcze ujęte w systemie pieczy zastępczej.

Do zakresu działania Centrum należą sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów
Centrum sprawuje zatem w systemie pieczy zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

2.1 Zadania Centrum jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Do zadań Centrum jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
4. zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
5. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
7. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
8. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy

- dziecka pomocy wolontariuszy;
9. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
  10. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
  11. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
  12. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
  13. prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
  14. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
  15. zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
  16. zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
  17. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
  18. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
  19. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

2.2 Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Centrum jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, do zadań którego należy w szczególności:

1. udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
2. przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
3. pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
4. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka

- dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
5. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
  6. udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
  7. przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej, może mieć pod opieką łącznie, nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

2.3 Rodzinna piecza zastępcza

Głównym zadaniem rodziny zastępczej, nad wypełnianiem, którego czuwa koordinator rodzinnej pieczy zastępczej, jest zapewnienie właściwych warunków wychowania i rozwoju dziecku pozbawionemu szansy wychowania w rodzinie biologicznej z terenu powiatu wałbrzyskiego.

Na terenie Powiatu Wałbrzyskiego funkcjonują w przeważającej liczbie rodziny zastępcze spokrewnione, pozostałe formy stanowią niewielki odsetek. Według stanu na 31 grudnia 2017 r. na terenie Powiatu Wałbrzyskiego funkcjonowało 127 rodzin zastępczych, wśród nich 183 dzieci, tj.:

- 81 rodziny spokrewnione, w nich 100 dzieci,
- 36 rodzin niezawodowych, w nich 39 dzieci,
- 6 rodzin zawodowych, w nich 19 dzieci,
- 4 rodzinne domy dziecka, w nich 25 dzieci.

Podział rodzin zastępczych ze względu na miejsce zamieszkania przedstawia poniższa tabela:

Lp.	GMINA POWIATU	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
1.	Boguszów Gorce	42	52
2.	Czarny Bór	8	14
3.	Głuszycza	16	38
4.	Jedlina Zdrój	9	9
5.	Mieroszów	19	28
6.	Stare Bogaczowice	7	10
7.	Szczawno Zdrój	11	16
8.	Walim	15	16
	Razem	127	183

Przedział wiekowy dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych jest następujący:

- 1) 0 - 6 lat – 37 dzieci
- 2) 7-13 lat – 69 dzieci

- 3) 14-18 lat – 60 dzieci
- 4) powyżej 18 roku – 17 wychowanków

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które (łącznie):

- 1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- 2) posiadają i posiadały pełnię władzy rodzicielskiej;
- 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny;
- 4) mają pełną zdolność do czynności prawnych;
- 5) są zdrowe (zaświadczenie lekarza podstawowej opieki zdrowotnej);
- 6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) mają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe.

2.4 Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-wychowawczej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej. W tej formie pieczy zastępczej umieszczane jest dziecko wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. W placówkach powyższych można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Placówka zapewnia całodobową, ciągłą opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Całodobowy pobyt dziecka w placówce ma charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

Dlatego bardzo ważna jest praca z rodziną biologiczną dziecka przez pracownika socjalnego placówki oraz specjalistę pracy z rodziną. Specjaliści pozostają w ścisłym kontakcie z rodzicami dzieci i prowadzą pracę metodą indywidualnego przypadku.

W znacznej części praca ta dotyczy:

- 1) pomocy w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, wyjściu z uzależnienia oraz pomocy w sytuacji materialnej,
- 2) motywacji do utrwalania więzi z dzieckiem,
- 3) przygotowania rodziców na powrót dziecka do domu,
- 4) udzielania wskazówek jak utrzymać więzy rodzinne,
- 5) pomocy w budowaniu relacji między rodzeństwem.

Ze względu na przyczynę powstania w rodzinie sytuacji niewydolności wychowawczo-opiekuńczej, możemy je podzielić na rodziny z problemem bezradności, z chorobą psychiczną, z problemem alkoholizmu i z problemem ze względu na wyjazd i porzucenie dziecka. Występują też środowiska, gdzie rodzina biologiczna nie wyraża zgody na zaopiekowanie się dziećmi lub nie spełnia podstawowych wymogów zapewniających bezpieczeństwo socjalne i fizyczne dziecka. W Powiecie Wałbrzyskim funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze: Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Catharina”

w Nowym Siodle - typu interwencyjno-socjalizacyjnego, zapewniająca miejsca dla 60 wychowanków, oraz Dom Dziecka Jedlina –Zdrój, placówka typu socjalizacyjnego, dysponująca 28 miejscami.

2.4.1 Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Dom Dziecka „Catharina” w Nowym Siodle

Dom Dziecka Catharina w Nowym Siodle funkcjonuje od czerwca 2001 roku. Początkowo, jako placówka socjalizacyjna, w latach późniejszych także interwencyjna. Obecnie jest to placówka wielofunkcyjna. Działają dwie grupy socjalizacyjne i dwie grupy interwencyjne.

Budynek Domu Dziecka jest budynkiem dwukondygnacyjnym, częściowo podpiwniczonym. Jest usytuowany w odległości 3m od budynku kotłowni zasilanej gazem propan – butan zlokalizowanej w budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego. Składa się z trzech segmentów: A, B, C. Segmenty A i B stanowią skrzydła przylegające z przeciwnych stron do części środkowej budynku, czyli części C. Segment A i B pełnią funkcję mieszkalną dla dzieci, mają one identyczny rozkład pomieszczeń na piętrze oraz na parterze (jednakowy także dla obu segmentów), które mają takie samo przeznaczenie.

W skład każdej kondygnacji mieszkalnej wchodzi:

- osiem pokoi mieszkalnych dwuosobowych dla dzieci, na dwa pokoje przypada wspólna łazienka z wc,
- aneks kuchenny z wyodrębnioną częścią jadalną, gdzie wychowawca wspólnie z dziećmi przygotowuje posiłki (kolacja),
- świetlica,
- pokój do nauki,
- szatnia,
- pokój wychowawcy z aneksem kuchennym i łazienką,
- magazynek podręczny oraz pomieszczenie gospodarcze,
- pokój z przeznaczeniem na klasę dla dzieci autystycznych (umowa użyczenia dla Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Nowym Siodle)

Segment C stanowi centralną część budynku i ma kształt rombu ze ściętymi rogami. W jego środku znajduje się zadaszone patio o powierzchni 280 m² z centralnie usytuowanym kominkiem. Patio pełni funkcje rekreacyjne. Na parterze segmentu C znajdują się pomieszczenia:

- administracyjne,
- gospodarcze,
- kuchnia z zapleczem,
- jadalnia,
- pokój spotkań,
- gabinet lekarski,
- gabinet pedagoga grup interwencyjnych.

Piętro segmentu C zawiera następujące pomieszczenia:

- biblioteka z czytelnią,
- pracownia plastyczna,
- sala rehabilitacyjno – sportowa,
- dwa pokoje zajęć cichych (psycholog, pedagog grup socjalizacyjnych),
- pomieszczenia gospodarcze.

Budynek Domu Dziecka jest częściowo podpiwniczony. W piwnicach

zlokalizowano pomieszczenia gospodarcze i techniczne, takie jak:

- magazyny bielizny,
- warsztaty,
- magazyny produktów żywnościowych,
- węzeł cieplny,
- wentylatornia,
- pompa ciepła,
- magazyn sprzętu i inne.

Z kondygnacji piwnicznej można wyjść bezpośrednio na zewnątrz.

W budynku Domu Dziecka są cztery klatki schodowe (żelbetonowe), które znajdują się w narożnikach segmentu C.

Z poziomu parteru istnieje pięć wyjść na zewnątrz budynku: wejście – wyjście główne, wyjścia z parteru segmentu A i B, dwa wyjścia z segmentu C na plac z tyłu budynku.

Budynek posiada instalacje:

- wodno – kanalizacyjną,
- energii elektrycznej,
- telefoniczną,
- odgromową,
- wewnętrznej sieci hydrantowej,
- centralne ogrzewanie,
- oświetlenie awaryjne i ewakuacyjne.

Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. do placówki zostało skierowanych 45 wychowanków (28 – socjalizacja i 17 - interwencja). Z uwagi na okres świąteczny – noworoczny w w/w dniu w grupach socjalizacyjnych było **obecnych 15 wychowanków**, natomiast 3 było na ucieczce, 9 na przepustce a 1 w Zakładzie Poprawczym. W grupach interwencyjnych w tym samym dniu było **obecnych 7 wychowanków**, zaś 4 było na ucieczce a 6 na przepustkach.

2.4.2 Dom Dziecka w Jedlinie – Zdrój

Dom Dziecka w Jedlinie- Zdroju jest placówką socjalizacyjną:

1. Zapewnia całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakaja niezbędne potrzeby wychowankom.
2. Prowadzi zajęcia socjalizacyjne, kompensujące brak wychowania w środowisku rodzinnym.
3. Zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych.
4. Podejmuje odpowiednie działania w celu powrotu dziecka do rodziny, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej,
5. Przygotowuje wychowanków do samodzielnego dorosłego życia w społeczeństwie.
6. Zapewnia bezpieczeństwo, opiekę zdrowotną, wyżywienie.

Dom Dziecka mieści się w dwóch budynkach przy ul. Chojnowskiej 13 oraz przy ul. Kłodzkiej 28. Budynki ogrzewane są w systemie gazowym. Budynek przy ul. Chojnowskiej 13 pełni funkcję administracyjno- internatową. W budynku przy

ul Chojnowskiej 13 mieszka 14 wychowanków. Znajdują się tam pomieszczenia sypialniane -pokoje 2 i 3 osobowe, kuchenka grupowa, jadalnia, pokój do nauki i wypoczynku oraz pomieszczenie do zajęć sportowych.

W budynku przy ul. Kłodzkiej 28 mieszka 14 wychowanków, jest to domek jednorodzinny z 4 sypialniami, aneksem kuchennym, jadalnią, pomieszczeniem do wypoczynku. Placówka korzysta z cateringu Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Walimiu. Obecnie regulaminowa liczba dzieci wynosi 28.

Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. w placówce przebywało **23** wychowanków. Z uwagi na okres świąteczny – noworoczny w w/w dniu w placówce **obecnych było 9 wychowanków**, natomiast 1 był na ucieczce, 12 na przepustce a 1 w szpitalu.

Zgodnie z wymogami ustawowymi placówki te wymagają standaryzacji, możliwe to będzie po przyjęciu przez Gminę Mieroszów „Planu zagospodarowanie przestrzennego”. Wówczas za zgodą Wojewody Dolnośląskiego możliwe będzie podjęcie działań mających na celu przeprowadzenie standaryzacji, która opierać się będzie na złożeniach:

1. Utworzenie 4 placówek po 14 wychowanków w wyodrębnionych lokalach w Nowym Siodle.
2. Utworzenie 2 placówek po 14 wychowanków w Jedlinie-Zdroju, w dwóch odrębnych budynkach, przy ul. Chojnowskiej 13 oraz przy ul. Kłodzkiej 28.
3. Utworzenie jednego centrum administracyjnego dla wszystkich placówek, z siedzibą w Nowym Siodle.
4. Powołanie jednego dyrektora z siedzibą w Nowym Siodle oraz jednego zastępcy dyrektora w Jedlinie-Zdroju.

2.5 Formy wsparcia pełnoletniego wychowanka

Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez pomoc:

- 1) pieniądze na usamodzielnienie,
- 2) pieniądze na kontynuowanie nauki,
- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia,
- 5) na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Na terenie Powiatu Wałbrzyskiego jest 29 usamodzielnianych wychowanków objętych miesięczną pomocą na kontynuowanie nauki.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 1) 3 lat –w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
- 2) 1 roku –w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom

dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Do okresów pobytu w pieczy zastępczej wlicza się również:

- 1) okresy pobytu w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz w schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii, zapewniającym całodobową opiekę w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, jeżeli orzeczenie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej nie zostało uchylone;
- 2) okres pobytu osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka i w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

2.6 Warunki przyznawania pomocy

2.6.1 Pomoc na usamodzielnienie

Pomoc ta przyznawana jest osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekracza kwoty 1 200 zł i jest wypłacana jednorazowo.

W przypadku, gdy dochód miesięczny osoby usamodzielnianej przekracza kwotę 1200 zł, można przyznać pomoc na usamodzielnienie lub pomoc na zagospodarowanie, jeżeli jest to uzasadnione jej sytuacją mieszkaniową, dochodową, majątkową lub osobistą. Ustalając dochód osoby usamodzielnianej uwzględnia się sumę dochodów tej osoby, jej małżonka oraz dzieci pozostających na jej utrzymaniu, podzieloną przez liczbę tych osób.

Pomoc dla osób usamodzielnianych jest przyznawana lub udzielana na jej wniosek. Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego Indywidualnego Programu Usamodzielnienia (IPU), który jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletniości. IPU określa w szczególności:

- 1) zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia,
- 2) sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Osoba usamodzielniana, na co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletniości wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie lub ośrodka pomocy społecznej, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia

wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- 1) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - nie mniej niż 3 300 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres, co najmniej 3 lat;
- 2) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą:
  - a) nie mniej niż 6 600 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
  - b) nie mniej niż 3 300 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
  - c) nie mniej niż 1 650 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

W przypadku, gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

W uzasadnionych przypadkach pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona w trakcie wypłacania pomocy na kontynuowanie nauki.

2.6.2 Pomoc na kontynuowanie nauki

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę:

- 1) w szkole;
- 2) w zakładzie szkolenia nauczycieli;
- 3) w uczelni;
- 4) na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
- 5) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki wynosi nie mniej niż 500 zł miesięcznie. Pomoc, o której mowa wyżej przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Pomoc ta przysługuje w czasie trwania, odpowiednio, roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego.

2.6.3 Pomoc na zagospodarowanie

Pomoc na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekracza kwoty 1 200 zł. i jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia, w wysokości nie niższej niż 1500 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności – w wysokości nie niższej niż 3 000 zł. Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

Pomoc pieniężna na usamodzielnienie jest przyznawana na zaspokojenie ważnej potrzeby życiowej osoby usamodzielnianej.

III. ANALIZA SWOT – MOCNE I SŁABE STRONY SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie 6 zawodowych rodzin zastępczych na terenie powiatu; - funkcjonowanie 4 rodzinnych domów dziecka - funkcjonowanie dwóch placówek	<ul style="list-style-type: none"> - brak osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych; - brak motywacji do podjęcia przez osoby funkcji rodziny zastępczej - brak propozycji pracy dla

<p>opiekuńczo-wychowawczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze - organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych w celu przekwalifikowania na rodzinny dom dziecka - podwyższenie wynagrodzenia dla rodzinnych domów dziecka - zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki i pracach gospodarskich - prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych wraz ze szkoleniem doskonalącym - wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR w Wałbrzychu; - dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych; - zaplecze do prowadzenia szkoleń; - udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej; 	<p>usamodzielnianych wychowanków;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak wolontariuszy; - brak świadomości społecznej o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej - zbyt mała ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie; - brak rodzin zastępczych pomocowych
Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość pozyskiwania kandydatów w zakresie pieczy zastępczej; - pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; - sprawny system w zakresie pieczy zastępczej; - zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - wsparcie dla rodzin w sytuacji kryzysowej przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej; - brak chętnych rodzin do sprawowania funkcji rodziny zastępczej; - wypalenie rodzin zastępczych; - brak chęci współpracy między instytucjami;

IV. **CEL GŁÓWNY PROGRAMU**

Zbudowanie w Powiecie Wałbrzyskim zintegrowanego systemu pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy nr 1

Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem rodzinnym oraz doskonalenie pracy z rodziną naturalną.

Uzasadnienie celu:

Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju w rodzinie. Często zdarza się, że rodzina naturalna nie może sprawować bezpośredniej opieki nad dzieckiem. Tym dzieciom należy zorganizować opiekę zastępczą. Szansą wzrastania dziecka

w warunkach zbliżonych do naturalnych są rodziny zastępcze.

Przyjęte rozwiązania ustawowe kładą nacisk na rozwijanie rodzinnych zastępczych form opieki oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej przyczyni się do wsparcia systemu opieki w powiecie wałbrzyskim.

Kierunki działań:

1. Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki rodzinnej.
2. Tworzenie i rozwój zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych.
3. Tworzenie i rozwój rodzinnych domów dziecka.
4. Realizacja procesu diagnostyczno-kwalifikacyjnego kandydatów na rodziców zastępczych.
5. Wspieranie rodziców zastępczych w wypełnianiu funkcji wychowawczej.
6. Inicjowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.
7. Wspieranie rodzin zastępczych w kierunku zapobiegania powrotowi dzieci do placówki opiekuńczo-wychowawczej.
8. Współpraca i koordynacja lokalnych instytucji i służb na rzecz aktywizacji rodziny naturalnej w celu poprawy własnej sytuacji życiowej oraz zmiany stylu życia.
9. Konstruowanie i wdrażanie indywidualnych projektów socjalnych pracy z rodziną naturalną.
10. Współpraca z rodzicami naturalnymi dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej na rzecz reintegracji rodziny.
11. Dostosowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do obowiązujących standardów.
12. Wypracowanie standardów pomiędzy gminą, czyli ośrodkiem pomocy społecznej a powiatem, tj. powiatowym centrum pomocy rodzinie, w celu dwutorowego prowadzenia pracy z dzieckiem i jego rodziną na podstawie opracowanego planu pomocy dziecku i rodzinie.
13. Zwiększenie wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka
14. Tworzenie rodzin pomocowych, które zapewnią czasową opiekę dziecku umieszczonemu w pieczy rodzinnej pieczy zastępczej, w przypadku takiej potrzeby.
15. Organizowanie dla rodzin pomocy wolontariuszy.

Oczekiwane efekty:

1. Powstanie alternatywnych form opieki zastępczej w powiecie wałbrzyskim.
2. Postrzeganie rodzin zastępczych jako „wspierających” system pomocy społecznej.
3. Wzrost liczby rodzin zastępczych - niezawodowych i zawodowych.
4. Wzrost liczby rodzinnych domów dziecka.
5. Utworzenie rodzin pomocowych
6. Regularne prowadzenie grupy wsparcia rodzin zastępczych.
7. Zmniejszenie liczby wychowanków powracających do placówki.
8. Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych.
9. Utrzymanie standardu przez placówki opiekuńczo-wychowawcze.
10. Wsparcie rodziców zastępczych przez organizacje pozarządowe.

Wskaźniki:

1. Liczba nowych form opieki.
2. Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
3. Liczba rodzin zawodowych i liczba rodzin niezawodowych.
4. Liczba rodzinnych domów dziecka.
5. Liczba rodzin, które otrzymają świadectwo kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
6. Liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy specjalistycznej.
7. Działająca grupa wsparcia rodziców zastępczych.
8. Liczba wychowanków powracających z rodzin zastępczych do placówki.
9. Liczba rodzin, u których nastąpiła poprawa funkcjonowania.
10. Liczba wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, które powróciły do rodzin naturalnych.
11. Liczba wychowanków w placówce, czas pobytu wychowanka w placówce, liczba wychowawców i specjalistów, stan bazy lokalowej, formy wsparcia wychowanków.
12. Liczba organizacji udzielających wsparcia oraz specyfika udzielonego wsparcia .

Cel szczegółowy nr 2

Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Uzasadnienie celu:

W zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną należy uwzględnić działania mające na celu jak najlepsze przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu placówki opiekuńczo – wychowawczej i rodziny zastępczej. W czasie pobytu w placówce bądź rodzinie zastępczej, wychowanek powinien nabyć odpowiednie umiejętności i wiedzę niezbędną do samodzielnego wejścia w dorosłe życie. Efektywne przygotowanie wychowanków do samodzielnego, dorosłego życia od chwili umieszczenia w placówce oraz rodzinie zastępczej ma w przyszłości zapobiec ich społecznemu wykluczeniu.

Kierunki działań:

1. Wczesne przygotowanie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych do usamodzielnienia.
2. Podejmowanie w środowisku lokalnym działań mających na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej .
3. Organizowanie grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków.
4. Nauka umiejętności prospołecznych – grupy psychoedukacyjne.
5. Nauka umiejętności poruszania się na rynku pracy (CV, autoprezentacja, indywidualny plan rozwoju zawodowego itd.).
6. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki.

7. Pomoc w uzyskaniu mieszkania dla usamodzielnianych wychowanków lub miejsca w mieszkaniu chronionym.
8. Współpraca różnych instytucji w powiecie wałbrzyskim na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianego wychowanka.

Oczekiwane efekty:

1. Dobre przygotowanie wychowanka do procesu usamodzielnienia.
2. Pozytywny wizerunek wychowanka w społeczności lokalnej.
3. Powstanie grupy wsparcia dla wychowanków.
4. Nabycie umiejętności prospołecznych.
5. Nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy.
6. Wsparcie materialne wychowanka.
7. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków ze strony innych instytucji zgodnie z ich kompetencjami.

Wskaźniki:

1. Pozytywny wynik oceny realizacji programu usamodzielnienia.
2. Liczba pracodawców przyjmujących wychowanków na praktykę, liczba właścicieli wynajmujących mieszkania dorosłym wychowankom.
3. Liczba grup wsparcia i liczba uczestników.
4. Ocena wychowawcy prowadzącego grupę w kwestii nabytych umiejętności do codziennego życia wychowanków.
5. Liczba wychowanków, którzy nabyli umiejętności poruszania się na rynku pracy, liczba zatrudnionych wychowanków.
6. Liczba wychowanków, którzy otrzymali wsparcie oraz forma wsparcia.
7. Liczba wychowanków którzy otrzymali mieszkanie oraz miejsce w mieszkaniu chronionym.

Cel szczegółowy nr 3

Podniesienie, jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Uzasadnienie celu:

Potencjałem każdej instytucji są jej pracownicy. Dokonujące się zmiany dotyczące roli pomocy społecznej oraz sposobów rozwiązywania problemów wymagają systematycznego kształcenia i doskonalenia umiejętności kadry pomocy społecznej oraz podmiotów współpracujących. Profesjonalna kadra umożliwi właściwe wypełnianie zadań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.

Kierunki działań:

1. Opracowanie i wdrożenie projektów umożliwiających podnoszenie kwalifikacji kadr jednostek pomocy społecznej i kadr współpracujących .
2. Udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.
3. Upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia pracowników pomocy społecznej.
5. Zatrudnienie wymaganej liczby koordynatorów rodzinnych.

Oczekiwane efekty:

1. Wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry Centrum i placówek opiekuńczo – wychowawczych w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.

2. Wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy rodzinie i dziecku w swoim środowisku.
3. Wsparcie przez organizacje pozarządowe pracowników Centrum oraz kadry współpracującej.
4. Wdrażanie innowacyjnych metod w pracy z rodziną zastępczą i rodzina biologiczną.

Wskaźniki:

1. Liczba projektów i liczba beneficjentów oraz wynik ankiety ewaluacyjnej.
2. Liczba pracowników Centrum i placówek opiekuńczo - wychowawczych wdrażających nabyte umiejętności oraz sprawdzone rozwiązania w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.
3. Formy wsparcia pracowników Centrum i kadry współpracującej ze strony organizacji pozarządowych.

V. COROCZNY LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO.

1. Rodzina zastępcza zawodowa powstaje poprzez podpisanie umowy ze starostą lub w jego imieniu z upoważnionym dyrektorem powiatowego centrum pomocy rodzinie.
2. Obligatoryjnie, w ramach limitu, w przypadku wniosku rodziny zastępczej niezawodowej, która:
  - 1) spełnia warunki na rodzinę zawodową;
  - 2) posiada pozytywną opinię koordynatora;
  - 3) posiada co najmniej 3 letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza lub prowadząca rodzinny dom dziecka.
3. Fakultatywnie, w ramach limitu, w przypadku wniosku rodziny zastępczej niezawodowej, która spełnia warunki na rodzinę zawodową oraz posiada pozytywną opinię koordynatora.

Zakładany limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018-2020 zgodnie z art.180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. 2018 – wzrost o 1 rodzinę
2. 2019 - wzrost o 2 rodziny
3. 2020 - wzrost o 3 rodziny

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzina zastępcza zawodowa oraz rodzinny dom dziecka otrzymuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2000 zł. Rada Powiatu może, w drodze uchwały ponieść wysokość tego świadczenia.

Średni koszt utrzymania 1 dziecka w 2017r. wyniósł - 1.115,22 zł / m-c , 13.382.64 zł/ rok.

Średnie wynagrodzenie dla prowadzących rodzinny dom dziecka w 2017 r. wyniosło- 2.970,12 zł /m-c, 35.641,44 zł/rok

Średnie wynagrodzenie dla rodziny zastępczej zawodowej wyniosło w 2017r. 2.504,07/m-c, 30.048.84 zł/rok.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018 – 2020 będą środki finansowe:

- z budżetu Powiatu Wałbrzyskiego;
- z budżetu Państwa (Ministra właściwego do spraw rodziny);
- z budżetów samorządów gminnych, zgodnie z art. 191 ust.8 ustawy,
- z budżetów powiatowych, zgodnie z art. 191 ust.4 ustawy,
- z odpłatności rodziców biologicznych,

VII. BENEFICJENCI PROGRAMU

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej;
2. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka;
3. Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
4. Osoby usamodzielniane;
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
6. Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu przy współpracy:

1. Rodzin zastępczych;
2. Placówek opiekuńczo- wychowawczych;
3. Policji;
4. Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej;
5. Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego;
6. Organizacji pozarządowych, Kościołów i związków wyznaniowych.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych w realizację, przez koordynatora programu: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, w celu ocenienia czy program osiąga założone cele.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Celem ewaluacji naszego programu są następujące stwierdzenia:

1. Czy program stwarza możliwości postępu w zakresie rozwoju rodzin zastępczych?
2. Czy zagwarantowano wystarczające środki na realizację programu?
3. Czy do pieczy zastępczej trafiają tylko te dzieci, których rodzice mimo wsparcia ze strony Gminy nie wypełniają swoich obowiązków?
4. Czy współpraca z ośrodkiem pomocy społecznej (asystentem rodziny) z koordynatorem rodziny stwarza właściwe warunki do współdziałania rodziny biologicznej z rodziną zastępczą lub placówką opiekuńczo-wychowawczą?
5. Które metody pracy dały oczekiwane rezultaty, a które należy zmienić?
6. W jakim stopniu warunki bazowe, wyposażenie w sprzęt i realizacja świadczeń oraz organizacja pracy gwarantują realizację założonych celów?

Podstawę ewaluacji stanowiąc będą:

- wypowiedzi ustne partnerów i beneficjentów programu,
- wywiad grupowy z beneficjentami Programu (kwestionariusz wywiadu grupowego),
- plany pomocy dziecku,
- spotkania dzieci z rodzicami,
- artykuły prasowe i zdjęcia,
- indywidualne programy usamodzielnienia,
- ocena sytuacji dziecka,
- wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu będzie, co roku przedkładało sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji Programu Radzie Powiatu Wałbrzyskiego, łącznie ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.